

B. C. D.
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO ⁴⁵
SERENISSIMO PRINCIPE REGIO AC DOMINO
DN. FRIDERICO AVGVSTO,
ELECT. SAXON. HEREDE ETC. ETC. ETC.
DISSERTATIONEM
DE ¹⁷⁰⁹ ²⁹

BENEFICIO COMPE-
TENTIÆ GENERATIM,
SPECIATIMQVE NOBILI-
BVS CONCESSO,

SVB PRÆSIDIO
DN. IO. BALTHAS. WERNHERI, D.

Pandectarum Prof. Publ. Curiae Provinc., Scabinatus &
Ordinis Jurid. Assessoris, ejusdemque
p. t. DECANI,

DIE D. XXII. MAJI. A. R. G. MDCC. IX.
PVBLICE

IN ICTORVM AVDITORIO
DEFENDENDAM SVSCIPIET

AVCTOR
IOHANNES ADAM BRESCIVS,
LVCCA - LVSATVS.

VITEMBERGAE, PRELO GERDESIANO.

12

EXCELLENTISSIMO,
*Præ-Nobilissimis, Amplissimis, Consultissimis nec non
Doctissimis,*

DN. IOHANNI BRESCIO, J. U. D.
Et Supremo Generalique S. Zareæ Majest. Moscov.
Exercitus Judici,

DN. CHRISTIANO GOTTOFREDO
SCHRAMMIO,
J. U. D.

Summi per Lusat. Superior. Tribunalis, quod Budissæ floret,
Causarum Patrono & Dynastæ in Nadelwitz,

DN. IO. FRIDER. STADELMANNO,
Supremi Provincialis per Marchionat. Lusat. Infer. Senatus,
nec non Confistor. Eccles. quod Lubenæ habetur,
Proto-Notario,

DN. CHRISTIANUS HERRMANN,
Reipubl. Luccens. Consuli, ut et Reg. atque Elector. Saxon.
O. S. C. A. publicarum redituum vectigaliumque
Procuratori,

FRATRI ATQUE AFFINIBVS

Suis charissimis æque ac plurimum
colendis

HAS, QVALES, QVALES ACADEM. PRIMITIAS

D. D. D.

A V C T O R

IOH. ADAM BRESCIVS, J. C.

NOBILISSIMO ; CLARISSIMOQVE
VIRO
IO. ADAMO BRESCIO,

S. D.

PRAESES.

Nefas fuerit, non gratulari BRESCIO meo,
nec affectu mutuo respondere ei, qui Schol-
is meis perperuo adhæsit, meque præci-
pua quodam amore complecti semper uisus
est, atque ita jam apud nos inclaruit, ut inter æquales
nemo ipso eruditione superior, paucissimi pares judi-
centur. Gaudeo vehementer, tam arduum ac difficile
opus non solum pulchre a te cœptum, & temporis suc-
cessu expolitum, sed etiam pari constantia, atque ar-
dore perfectum esse. Opes tuas, quas & naturæ
munere; & singulari industria adeptus es, sæpenume-

(2)

ro contemplatus nesciebam, utrum acre ingenium, quod a natura obtigit, an rationem animi, qua illud temperasti, ac moris elegantiam cum perpetua vitæ innocentia conjunctam magis mirarer. Nihil enim tam abditum erat, quin penetrares, idemque perspicaci animo erueres, nihil tam sublime, quo non virtutis ac indefessæ industriæ gradibus enitereris; rursus ea animi moderatio ac prudentia, qua impetus juveniles regebas, ut nihil tibi ex iis, quibus summam laudem homines adipisci solent, deesse videretur. Neque attinet, omnem doctrinæ tuæ apparatus commemorari; quem reconditum esse, & magnum, nec parvo labore, ac industria tibi constare, omnes sciunt, qui tuas vivendi rationes propius perspectas habent. Cujus singularis eruditionis tuæ fundamenta *Cl. Grosserus*, insigne illud Lusatiae ornamentum, pro singulari sua in formandis ingeniis fide atque dexterritate felicissime jecit; teque nullo non doctrinæ elegantioris genere inbutum abs se dimisit; ut tibi tot tamque egregiis præfidiis fulto deinceps facillimum esset, reliquum studiorum campum, in cujus calce jam consistis, emetiri. Specimen, quod præfenti Dissertatione in lucem edis, egregium est, omniumque applausu dignum, atque adeo tuum, ut ne quidem lectum esse a me prius, quam typis exscriptum fuisset, libenter fatear. Quocirca inacte animo ac virtute, Clarissime BRESCI, & Illustris Fratris tui gloria excitatus summum Tibi decus, quod nulla vetustas conficiat, para; mei vero memoriam tamdiu retine, quoad te, quantum in meis scholis profeceris, non pœnitebit. Dabam Vitembergæ Saxonum d. XXII. Maj. M. DCC IX.

PRÆFATIO.

Nescio sane, utrum magis tritum, an LL. divinis pariter atque humanis consentaneum sit illud: *Suum cuique s. 3. J. de Just. & J.* Hoc enim quævis sacratissimarum literarum linea defendit: istud, ut alia taceam, vel solus publicæ impressus monetæ typus ejusque quotidianus usus admodum propugnat. Quicquid vero hujus sit, sufficit, injuste eum agere, qui reddere quocunque demum modo detrectat, quod alteri debet. Quemadmodum vero debitorum non una eademque est ratio; ita quoque varia de illis reperitur Juris dispositio. Sic favent Jura dolo deceptis *l. r. ff. & C. de dolo malo*; metu compulsis *l. r. ff. & C. quod met. caus.* errore adactis, quia non videtur, qui errat, consentire *L. ub. s. f. ff. de R. J. pupillis &c.* Discernunt quoque casus, num quis propria sua culpa, an vero casu & fortuna, maxime adversa, facultatibus lapsus aereque alieno pressus sit, ita, ut huic medelam quandam ferant, illum vero merito condemnent. Duo autem præprimis in foro civili prædita sunt remedia, quibus summi Legislatores debitoribus, iisque sua sine culpa obæratissimis clementer subvenere; quorum alterutrum debitores ejusmodi in universum omnes, alterum vero certas tantummodo personas respicit. Illud sub nomine Cessionis Bonorum venit, insigniturque ab ipso Justiniano Imper. flebile adjutorium. *L. pr. C. qui bon. ced. poss.* & miserabile auxilium *L. ult. pr. C. eod.* sed hujus loci non est; hoc vero *Beneficium Compotentis* dicitur, & est idem illud, circa quod, tum generatim, tum in specie, quatenus Nobilibus conveniat, omnis in præsentem labor occupabitur, quem sapientissimum, quod omnia moderatur, benigne dirigat Numen.

CAPUT I

DE

NOTATIONE VOCUM BENEFICII ET
COMPETENTIAE, EJUSQUE DEFINITIONE.

THES. I.

Supervacaneum quidem videtur etymon singularum, quibus rubrica hujus dissertationis composita est, vocum sigillatim exhibere; quoniam vero plurimis hac tenus edifferentibus (auctoritate forte J. C. illius Ulpiani *L. 1. §. 11. ff. de insp. ventr. L. 1. pr. ff. de J. & J. nec non L. 1. ff. de reb. cred. commotis*) moris fuit: & ne reprehensionem eorum, qui rem, etiam in se manifestam, citra explanationem mancam & mutilam dicunt, temere incurram, breviter ea referam, quæ ad faciliorem rubricæ intellectum referri merentur.

THES. II.

Etymon vocis Benefic.

§. 1. Beneficium vocem, a beneficiendo dictam, Senecæ, *Lib. 1. c. 6.* omnibus ferme purioris Romanæ literaturæ cultoribus & statoribus usitatam fuisse, nemo ambiget; reperitur enim non minus apud latinarum literarum omnisque elegantia patrem in *Orat. pro Arch. Poet. Lib. 2. de Offic. & c.* quam alios probatæ auctoritatis Scriptores. Nec ipsum Jus Roman. ab ejus usu alienum est, veluti patet ex *L. 3. ff. de Const. Pr. §. 6. Inst. de hered. qual. & diff. L. 47. §. 1. & L. 49. ff. de J. Fisc.* nec non infinitis aliis locis.

Varia ejus acceptatio
1. De Jure Civ.

§. 2. Varie vero in Jure nostro, pro varietate eorum, quæ rem circumstant, accipitur v. c. pro commodo & lucro, *L. 69. ff. de R. J. pro commodato L. 17. §. 3. ff. commod. pro benevolentia ibidem, pro facto & opera L. 46. pr. de furt. pro occasione L. 46. §. 1. de damn. inf. atque sic deinceps; ut plurimum autem idem denotat ac privilegium *L. 68. de R. J. L. 38.**

L. 38. ex quib. caus. maj. & L. 21. de testam. milit. quam quidem significationem nostram facimus.

§. 3. Aliter longe Beneficium in sensu Juris Feudalis sumitur, utpote quo *κατ' ἐξοχὴν* ipsum designat Feudum 2. De Jure Feudali. 2. Feud. l. §. Sciendum 2. Feud. 23. 2. Feud. 52. &c. & non modo latinius feudi vocabulo dicitur, Struv. Synt. Jur. Feud. cap. 2. apb. 1. sed & antiquius eo legitur, quemadmodum Magnif. Dn. Hornius Jur. Prud. Feud. cap. 2. th. 1. eleganter docet, nec non accurate ex Marquard. Frebero refert Struvius loc. cit. p. m. 45.

§. 4. Hanc juris Feudalis significationem suam quodammodo fecerunt Canonistæ, quemadmodum ex Franc. Duar. de Sacr. Eccl. Minister. Lib. 2. c. 14. apparet, ubi Beneficium sequentem in modum definit: Beneficium est res Ecclesiastica, quæ sacerdoti vel clerico ob sacrum ministerium utenda in perpetuum conceditur. Idque ad differentiam bonorum allodialium, quæ etiam a Clericis hereditario possideri jure constat, Schilt. Inst. Jur. Canon. Lib. II. T. 6. §. 4. ibique excitatus Bosquet ad Innoc. III. lib. 1. Ep. 17. 3. De Jure Canon.

§. 5. Denotat porro Jure Canon. munus seu dignitatem Ecclesiasticam C. 1. de Reg. Jur. in 6. cap. 9. caus. 1. quest. 3. pr. §. 1. & 3. &c. Utroque vero significato venit cap. un. X. ut Ecclesiast. benef. sine deminut. confer. add. cap. 8. X. de præbend. & dignit. &c.

§. 6. Nos Juris Civilis juvat acceptatio, quatenus Beneficium idem designat ac Privilegium, prouti ex præcedenti §. 2. f. apparet.

THES. III.

§. 1. Expositionem vocis Beneficii excipit Competentie notio. Quam sequiori ævo natales debere, nemo latini sermonis gnarus inficias iverit. Hinc nolim mireris, cur ejus usus a fontibus Juris nostri plane sit alienus, quid? quod neminem probatæ fidei Auctorum habeat opitulatorem.

Competentia est vocabulum sequioris ævi. In Jure nullibi de præbenditur.

§. 2. Postmodum vero usu receptam Romanæque civitati donatum fuisse, præter frequentem ejus usurpationem

nem, Gellii, Scriptoris II. post natum Servatorem Seculi, conf.
les grands dictionnaires Historiques de Monsr. Louys Morery & de
Boyle voce Gellius, comprobant loca. Lib. 1. c. 1. & Lib. 14. c. 1.
Noct. Atric.

Quid signi-
ficet?

§. 3. Denotat autem Competentia Latio idem, quod
Græcis η αναλογία i. e. proportio seu convenientia; unde
competentia fori nihil aliud est, quam conveniens, sive
respectu personæ, sive intuitu rei cognoscendi & dijudicandi
potestas. Utrum vero idonea hujus denominationis ratio
reddi possit, eo minus dubito, quo magis res ea declaratur,
vid. Manz. de Patroc. debitor. dec. 3. quest. 1. n. 1. seq.

THES. IV.

Benefic.
Compet.
Definitio

§. 1. Erit itaque Beneficium Competentia
privilegium personale, certis quibusdam personis
indultum, ut ne a creditoribus suis ad saccum &
peram excutiantur, sed iis necessaria vitæ sub-
sidia relinquantur, præstita tamen cautione de
residuo solvendo, siquidem ad meliorem perve-
niant fortunam. L. un. §. 7. cum autem C. de rei
uxor. act.

§. 2. Novi equidem, omnem in Jure definitionem
dici periculosam, & parum abesse, quin subverti queat,
L. 202. ff. de R. 7. Cum vero rei qualitas citra conceptum in
mente recte formatum intelligi & dijudicari nequeat, ope-
ræ pretium duxi, descriptionem præmittere tractationi,
quæ utrum adæquata sit, nec ne, paucis examinabimus.

Genus

§. 3. Positum nimirum generis loco est Privilegium;
eo quod non minus reciprocationem in eodem prædica-
mento admittit, latius patet, quam congrue eidem con-
venit, ut supra ex §. 2. & ult. Th. 2. pluribus apparet.

§. 4. Quem-

§. 4. Quemadmodum vero privilegiorum alia *Differ.*
sunt realia, alia personalia, adjectum *personale*, quod cum *Specif.*
sequentibus differentiam absolvit specificam. 1.

§. 5. Quominus autem dubitemus, quod B. nostrum
C. privilegiis personalibus sit accensendum, exinde satis elu-
cescit, quia (1.) conditio personæ eidem locum facit, qui
ex mente Pauli JCTi in *L. 68. ff. de R. 7.* genuinus privilegii
personalis character est, *add. L. 63. ff. pro Soc.* (2.) ad hære-
des non transit, *L. 12. ff. sol. matr.* sed cum persona extingui-
tur *L. 13. ff. eod.*

§. 6. Alia deinde differentia desumitur a *subjecto* 2.
passivo, quod quibusdam tantum personis iisque sua sine
culpa dolove obærat, quæ generatim recensentur infra
c. 2. ib. 1. §. 3. hoc beneficium concessum esse dicatur.

§. 7. Alia denique dimanat a *Fine*, ne sc. ejusmodi 3.
paupertate pressi nimis affligantur, sed in tantum saltem
condemnentur, in quantum facere possunt, h. e. ut neces-
saria vitæ subsidia illis relinquuntur, *L. 16. de Re jud. §. 173.*
de R. 7.

§. 8. Quæ vero subsidiorum seu alimentorum nomi-
ne veniant, ex analogia LL. & arbitrio judicis, habita nimi-
rum conditionis, ætatis & valetudinis ratione, dijudicandum
erit. Quoties enim quid in Jure debetur, d. definitum non
est; toties arbitrio boni viri relictum videtur, *arg. L. 5. §. 7.*
§. 12. ff. de alend. vel ign. lib. quam quidem materiam infra
lib. 4. ib. 3. fusius exponam.

§. 9. Tandem differentię vicem subit ratio a *forma* 4.
desumpta, qua incumbit debitori cautionem, pro ratione
circumstantiarum, fidejussoriam, juratoriam, vel m. nude
tantum promissoriam præstare, de residuo solvendo siqui-
dem ad pingviorem perveniat sortem *c. L. un. §. 7. C. de rei*
uxor. act. quæ quantumvis de dote tantum restituenda lo-
quatur, ob identitatem tamen rationis ad omnes ejusdem
farinæ debitores merito extenditur. *Conf. Schneidew. ad §. 38.*
7. de act. p. m. 949. seq.

§. 10. Hoc

§. 10. Hoc nostrum Benef. Comp. vocatur alias. *Benefic. deductionis Carpz. Part. 1. C. 32. d. 18. n. 1.* Exceptionis quoque Competentiæ sive in quantum debitor facere potest, nomine venit. *id. C. def. 18. num. 1. & Proc. T. 25. a. 10. num. 17.* utpote quæ Dd. sunt *ισοδυναμῆτα.*

CAPUT II.

DE

HIS, QUIBUS BENEFICIUM COMPETENTIÆ PRIMARIO CONCESSUM IN GENERE.

THES. I.

§. 1.

Præmissis his generalioribus, sequitur nunc, ut videamus personas, quibus Beneficium illud vi LL. sive primario competat.

§. 2. Easdem varias in classes divisas reperimus, sed nobis illas ita exhibere placet, ut primo loco rationem habeamus ærtissima necessitudine Conjunctarum, quibus subjiciamus Benefactores; deinde thoro sibi invicem conjunctos; hosque excipiant Socii; denique sequantur misericordia præ ceteris digni, & tandem agmen stipendia armata sub militia merentes concludant.

THES. II.

*I. Benef.
Comp. ob
necessitudi-
nem habent.*

§. 1. Omnibus, quibus legislatoria clementia hocce Beneficium Competentiæ indulgere voluit, palmam merito præcipiunt *ærtissima sibi invicem necessitudine conjuncti*, & ex his quidem in linea recta ascendente & descendente comprehensi.

*I. Parentes
utriusque
sexus.*

§. 2. Sic competit Parentibus utriusque sexus, L. 7. §. 1. *de obsequ. parent. præst.* quacunque etiam actione a liberis suis conventis §. 38. 7. *de act.* licet mater tutelam gerens SCto Vellej. & omnibus ejusmodi beneficiis reuunciaverit Covarr. 2. *var. resol. 1. num. 3. Strauch. Diff. 28. §. 11. p. m. 364.* ne fcili-

felicet ultra id, quod facere possunt, teneantur, *L. 16. ff. de re jud.*, sed ut iis aliquid sufficiens relinquatur. *L. 30. ff. eod.* Hoc enim naturalis vel maxime svadet ratio, ut ne iis omnia præscindamus subsidia, quominus vivere & esse possint, a quibus vitam & esse ipsi habemus; alimenta enim denegare idem ferme est, ac necare *L. 4. ff. de agn. & al. lib.*

Ratio
(a.)

§. 3. Accedit præterea, quod parentes ad inopiam redacti a liberis sint alendi, idque non saltem ex naturali æquitate & ratione, de qua *Grot. de J. B. & P. L. 2. c. 7. §. 5.* eleganter docet, sed & ex dispositione Juris Civilis *L. ult. §. 5. C. de bon. que liber. L. 5. §. 1. & 13. de agn. & al. lib.* Quare pietati magis consentaneum est, ut relinquuntur necessaria parentibus subsidia, quam, iis assumtis, frustratim a liberis repetantur.

(b.)

§. 4. Pater ergo a filia ex capite promissæ dotis conventus, non, nisi in id, quod facere potest, condemnandus. Quam in sententiam Ord. Facult. Jenens. de Jure quondam respondisse, testatur Richter. *P. 1. d. 25. num. 5.* Et parenti, quantumvis naturali, a filio infanti de alimentis præstandis compulsio, hoc subveniendum modo, ex præjudicio ab eodem Richter. *P. 1. d. 88. num. 33. seq.* allato, apparet.

Præjudic.

(a.)

(β.)

§. 5. Nec vero quicquam interessè puto, utrum ea, quæ modo tradita, de parente proprie sic dicto, an quoque de *Avo, Avia* & sic deinceps in infinitum intelligantur, cum eadem utrobique subsit, & naturalis ratio, & alendi necessitas, a *L. 4. §. 1. & 2. ff. de in J. voc. & L. 7. §. 1. ff. de Obsequ. par. prest.* licet illud in dubium vocare audeat *Ummius diff. 23. th. 5. num. 28.* Vitrico autem & novercæ id beneficii adscribendum non esse, cum *Lauterb. diff. Acad. de Benef. Comp. th. 11. seqq.* verius duco.

Parentum
appellatio-
ne omnes
veniunt
ascendentes.

Excipiun-
tur tamen
Vitricus
& Noverca.
2. Liberi

Ratio
(a.)

§. 6. Idem quoque, quod de Parentibus fuscè allatum, in *Liberis* pariter locum habere, nemo ambiget: quod enim in uno correlativorum obtinet, in alio deficere haud facile videas. *Conf. Manz. Comm. ad Inst. §. 38. de action. & Exere. 16. th. 8. lit. d.* Impii enim forent parentes, & corvis ferocia

B con-

(b.) consimiles, qui proprios suos liberos facultatibus adeo exuere vellent, ut ne remaneat illis, unde vivant. Nec vero credo parentibus hanc suam acerbitatem fore proficquam, cum & alendi liberos necessitas parentibus vel maxime incumbat. *L. 8. §. 5. C. de bon. qua lib. L. 5. §. 3. seqq. de agn. l. al. lib. & c.*

Utrum & qua ratione parentes liberis alimenta debeant.

§. 7. Ast dixeris: nullam hic vere subesse obligationem civilem, cur parentes suos alere debeant liberos, propterea quidem, quod omnis obligatio descendit vel ex contractu, eoque non minus quasi, quam vero, vel ex delicto vero pariter, ac quasi? Verum enim vero, ut taceam, quod Juri Natur. magis consentaneum sit nihil, quemadmodum fufé demonstrat, *Grot. l. c. L. 2. c. 7. §. 4. p. m. 522.* & quod *Valerio* videtur: ac si parentes nos alendo, nepotum nutriendorum debito alligant; distingvendum (1.) arbitror inter sensum vocis debiti strictiorem (quatenus accipitur pro ea obligatione, quam inducit Jus expletorium) & remissiozem vel laxiorem (ut significet id, quod, nisi inhoneste, omitti non potest.) (2.) Largior equidem, debitum, seu onus alendi liberos neque ex contractu proprie sic dicto, neque ex delicto quodam dependere, sed potius ex alio quodam fonte, nimirum ex ipso generationis facto, seu, quemadmodum, *L. 1. pr. ff. de obligat. & act.* dicitur, ex variis causarum figuris proficisci.

Liberorum nomine nepotes quoque continentur.

§. 9. Quo minus vero dubitemus, quod *Liberi* hoc Comp. Beneficio gaudeant, docemur ex *L. 30. ff. de re jud. arg. L. 18. C. eod. & L. 18. ff. sol. matr.* Utrum autem soli primi gradus liberi, an etiam ulteriorum hic intelligantur, non una omnium videtur esse sententia: Verosimilior & æquitati magis consona apparet mihi opinio eorum, qui nepotes ab hac positione minime excludunt, cum eadem pro his militet ratio, & filiorum nomine nepotes, quories de eorundem favore quaeritur, sæpissime contineantur *L. 84. L. 201. & 220. ff. de Verb. Sign.* Nihil tamen præterea refert, sui sint, an emancipati liberi.

THES.

THESES. III.

Idem deinde favor erga *Benefactores* se quoque exerit, quorum ex numero primas merito tenent *Patroni*. Hi quoniam Romanis dicti fuerint, neminem, nisi maxime imperitum, aut moderno hujus appellationis abusu deceptum, fugere potest; dicebantur enim κατ' ἐξοχήν Domini mancipia ex dura servitute manumittentes, Patroni, quasi patres civiles, utpote quibus manumissi caput, seu vitam civilem debebant *L. 8. ff. de in f. voc. servitus enim mortalitati comparatur. L. aniep. ff. de R. J.*

II. Benefactoribus debetur, ut i. Patrono

§. 2. His itaque *LLes Romanæ* saluberrime prospexerunt, qui liberti, pristinae memores munificentiae, (libertas enim res dicitur inestimabilis *L. 106. de R. J. L. 176. eod.* & omnibus rebus favorabilior est *L. 122. d. t.*) eos non, nisi in tantum convenire valeant, in quantum patroni facere possunt. §. 38. *J. de act. L. 17. ff. de Re Jud. & L. 49. eod.*

Ratio (a)

§. 3. Accedit quoque alendi necessitas *L. 5. §. 19. ff. de agn. l. al. lib.*, quæ libertis incumbit, quoties patrono facultatibus lapsa necessaria vitæ subsidia deficere incipiunt *Schneid. ad §. 38. Inst. de act. p. m. 954. add. Oldendorp. Loc. Com. act. dis. 14. num. 6.*

(b)

§. 4. Quæ vero de Patrono in medium prolata, intelligenda quoque sunt de Patrona *L. 52. de R. J. eorum liberis L. 17. ff. de re jud. & parentibus d. L. 17. ob eandem alendi necessitatem L. 5. §. 20. & 26. ff. de agn. l. al. lib.*, in gratæ mentis tesseram, & quia eorundem persona liberto sancta semper & honesta videri debet *L. 9. ff. de Obs. par. & patr. prest.*

Patrone quoque &c.

§. 5. Idque *Libertos* eo magis decebit, quo certius constat, ad paria eos cum patronis judicari. Hinc Patronis versa vice integrum non est, pluris a liberto exigere, quam quod, retentis necessariis vitæ subsidiis, honeste facere potest: Correlativorum enim eadem est consequentia *L. fin. C. de indict. vid. toll. & quod dicitur de uno, dicendum quoque est de altero Mynsinger. ad §. 38. J. de act. n. 5. add. Manz. de Parr. debit. dec. 3. quest. 1. n. 31.*

Huc spectat quoque correlatum, liberti.

2. Donatori.

§. 6. Nec sane inferioris hoc casu conditionis in Jure reputantur *Donatores*; hi enim quoties ex causa donationis conveniuntur, toties per Rescriptum divi Pii tenentur, saltem in id, quod facere possunt *L. 12. ff. de donat. L. 28. ff. de R. 7. nec ulterius condemnandi L. 19. ff. de re jud. ne liberalitate sua inopes fieri periclitentur; L. 50. ff. eod. sed iis aliquid sufficiens relinquatur L. 30. ff. eod. idque deducto ære alieno, quod singulare & notatu maxime dignum est *L. 19. §. 1. & 49. seqq. ff. de re jud.**

A quocumque demum ex capite donationis convento.

§. 7. Nihil vero interest, utrum donator compellatur ab ipso donatario, vel ab ejus herede, vel denique ab eo, qui causam ab alterutro habet, cum nemo plus juris in alium transferre possit, quam ipse habet *cap. Nemo. 6. de R. 7. in 6. & mutatio creditoris non potest, invito debitore, ejus conditionem deteriorem reddere. L. 156. §. 3. & L. 160. f. ff. de R. 7. Carpz. 2. 17. 19. 4.*

Ejusque hereditibus, puta suis.

§. 8. Perinde quoque erit, seu conditio, v. g. *ex L. 35. de donat. vel actio constitutæ pecuniæ, ex L. 33. ff. eod. & c. contra ipsum instituatur donatorem, vel ejus heredes, puta suos, arg. L. 18. ff. sol. matrim. utpote qui defunctum repræsentant, pro quibus idem favor militat, maxime cum legitima iis salva manere debeat. L. 2. C. de inoffic. donat. Extraneis vero svasor essem, ut se potius ab ejusmodi hereditate abstineant, vel beneficio inventarii eandem caute adeant.*

THESES. IV.

III. Conjuges eo gaudent.

§. 1. Thorum conjugalem porro hoc nostrum Compet. Benefic. comitatur *Conjugibusque* Lege concessum est. Idque non eam ob rationem, acsi Conjuges ptoprie sic dicta omnium bonorum societas intercederet, qualem, ut plurimis Germ. tractibus exulare testantur *Dd*; sic Saxones imprimis agnoscunt nullam, quod ipsum, pro more, eleganter contra *Gloss. Lar. Land. R. 31. defendit, solideque adstruit, Magnif. Dn. Bergerus, Præceptor meus pie semper colendus, in Elect. Disc. For. p. 423. nec non Resol. Lauterb. p. m. 284. Sed ob mutuum reciprocumque affectum, reverentiam, L. 14. §. 1. sol. matr. & ne eis*

eis vivendi copia una cum facultatibus auferatur, quibus corporis quondam copia haud facile fuit denegata.

§. 2. Quare *Marius* ab uxore, de dote restituenta conventus, ad saccum & peram excuti nequit. Imo non tantum dotis nomine maritus, in quantum facere potest, condemnatur, sed ex aliis quoque contractibus, constante adhuc matrimonio initis *L. 3. ff. pr. de pec. const.* ab uxore iudicio conventus, in quantum facere potest, condemnandus est ex *D. Pii Constit. L. 20. ff. sol. matr.*

Sive agatur de dote restit. sive ex quocumque alio contractu, constante matrim. inito.

§. 3. Quod adeo verum, ut, ex sententia Papiniani *JCti*, non de quovis in hoc iudicio teneatur dolo, sed tantum de eo, quem propter uxorem adhibuit, ne ei solidum solveret. *L. 18. ff. d. 1.* Et siquidem iudex ignorantia juris lapsus, in solidum condemnaverit maritum, doli exceptione eum uti debere, eaque tutum servari, constat per *L. 17. §. ult. sol. matrim. dor.*

§. 4. Hoc privilegium personale quantumvis sit *L. 13. ff. d. 1.* & heredi praestandum non esse dicatur *L. 12. eod.* imo heredes mariti, non in id, quod facere possunt, sed in integrum teneri *L. 24. §. 1. & L. 25. ff. de jud.* Nihilominus tamen illud per exceptionem a praedicta regula conceditur Beneficium Competentiae *Filiis* utrisque communibus, qui patri heredes extiterunt, contra ipsorum matrem dotem repetentem *L. 18. ff. sol. matr.*

Quod & ad Filios quodammodo extenditur.

§. 5. Idem quoque obtinet, si *Mulier* ex dotis promissione convenitur *L. 17. §. 1. ff. sol. matr.* Hoc enim in persona mulieris aequa servari lance, aequitatis suggerit ratio, veluti *Modestinus L. 20. ff. de re jud.* concludit, quod ipsum de omni praeter dotis promissionem, causa affirmat, & contra *Cujac. L. 24. Obs. 38.* gnaviter defendit *Finger. diff. de Benef. Comp. §. 15.*

Idem competit Mulieribus.

§. 6. Cum & *Soceri*, fiducia patrimonii amplam nunquam promittant dotem, quam tamen viribus eius postmodum recte examinatis, vel plane non, vel haud sine evidenti rei familiaris iactura praestare valent, medelam huic malo Legislator clementer tulit, ita, ut a genero hac ratione, constante adhuc matrimonio, conventus, non ultra fa-

Socero.

cultates damnetur *L. 21. & 22. ff. de re jud. add. L. 17. ff. solut. matr.* quod tamen sublata, per dissolutionem vinculi conjugalis, affinitate, paulo aliter habet, *d. L. 22. & L. pen. ff. de jure dot. Patri* quoque mariti, quo cum nurus de dote agit, idem debetur honor *L. 15. §. ult. ff. sol. matr.* quia parentis locum focer obtinet *L. 16. eod.*

THES. V.

IV.
Sequuntur
Socii.

§. 1. A societate conjugali convertor ad *Societatem civilem*, quæ bonorum audit. Quemadmodum enim illa præter adjutorium, conjunctionem atque communionem corporum involvit, sic hæc absolvitur conjunctione atque communionem bonorum, pro ratione societatis, vel omnium, *L. 3. §. 1. ff. pro Soc.* vel quorundam, *L. 5. ff. eod.* vel denique certæ cujusdam rei *d. L. 5.*

§. 2. Qui itaque dicto modo sua conferunt bona, dicuntur Socii & connumerantur iis, quibus JJ. Benef. Comp. concessere, quoties a consocio conveniuntur, *L. 16. ff. de re jud.* ne condemnentur ulterius, quam quod facultates permittunt, *L. 63. ff. pro soc.* nec plus consequatur actor, quam quod adversarius facere potest *§. 39. 7. de act.*, idque, in casu *d. L. 63. pro soc.* deducto ære alieno.

Unius etiam
rei.

§. 3. Utrum vero hoc beneficium & bonorum simpliciter, an unius quoque rei Sociis competat circa id mirifice se torquent Dd. Cujus controversiæ fundamentum jacent Leges superius *cc. 16. ff. de re jud. & 63. ff. pro soc.* sibi invicem obstantes, quarum illa prius disertis verbis ait: hæc vero posterius aperte comprobat, & parum abest, quin occasione harum aliarumque inter se arietantium LL. ad castra eorum me conferam, qui dari in Jure Antinomias gnæviter defendunt.

Conciliatio
LL. 63. pro
soc. & 16.
ff. de re jud.

§. 4. Nec credo genuinam conciliandi rationem inveniri posse, nisi ut dicamus (1.) Legem illam *63. pro soc.* convenienti magis loco positam, hanc vero *16. ff. de re jud.* fugitivam esse. (2.) ut *Magn. Dn. Bergeri* verba in *Resol. Laut. ad Tit. pro Soc. quest. V.* mea faciam: excludi socium unius rei non omnino, sed quatenus contra eum ex alia, quam sociæ

focietatis causa agitur, tum enim condemnari in solidum. Accedit (3.) quod hoc beneficium socii ob imaginariam fraternitatem concessum esse dicatur *d. L. 63.* quod ipsum criterium perinde unius rei Socii, quam quidem omnium, vel bonorum simpliciter, secum ferunt.

§. 5. Quicquid vero hujus sit, sufficit agentem sententiam & benigniorem & usu fori probatam esse *Majer. in Coll. Argent. Tir. de re jud. n. 34. Lautrb. in Comp. Jur. Tir. pro soc. ibique Dn. Stryck. in Annot. & Pagenstech. manip. 2. scil. u7. add. Struv. Evol. p. m. 319. & Manz. Patroc. deb. dec. 3. quasi. 1. num. 33.* Quod tamen intelligendum est de contractibus constante adhuc societate initis, non vero de debito soluta societate contracto *arg. L. 84. ff. de Jur. dot.*

THESES. VI.

§. 1. Denique sequuntur *miseriordia præ ceteris digni*, ubi se primo omnium loco offerunt, qui flebile illud beneficium, bona creditoribus cedendo amplexi fuerunt. *L. 4. & 6. ff. de cess. bon.* Ratio hujus legalis misericordiae redditur *§. ult. 7. de act.* quia inhumanum foret, spoliatum fortunis suis in solidum condemnare.

V.
Ob Misericordiam concessum legitur. 1. is, qui bonis cessi.

§. 2. Dices hoc per se manifestum esse, quia inanis vocatur actio, quam inopia debitoris excludit *L. 6. ff. de dol.* quis itaque adeo demens fuerit, ut ad saccum & peram excussum denuo conveniat? Sed distigvenda probe sunt tempora summæ egestatis & prosperæ supervientis fortunæ: Absurdum equidem foret, mendicum ultra posse ad solvendum debitum obligare velle. Cum vero in fortuna & casu multa sita sint, & per rerum naturam utique evenire possit, ut pauper jure hereditario, detectione thesauri, vel alio quovis modo ad pingviorem fortunam pertingere queat, thesis hæc nostra intellectu erit facillima.

§. 3. Cessus itaque bonis, si quid postmodum acquisiverit, in quantum facere potest, convenitur, *L. 4. ff. de cess. bon.* quæ tamen juris dispositio non, nisi de debito cessionem præcedente, non vero postmodum contracto est accipienda. Quæritur autem, utrum ejusmodi debitor ab

Utrum de omnibitor ejus-

modi credi-
toribus qui-
bus cessio
bonorum
non innotuit
adhuc te-
neatur.
resp. negan-
do.

a. Filio
exheredato
emancipato.
quod cum eo,
qui in al. por.
qui paterna
abstinet
hereditate.

Ex minima
parte heres
instituto.

Hoc mori-
bus Gallor.
etc. exu-
tare, testa-
tur Grane-
weg.

omnibus securus reddatur creditoribus, an vero illis ad-
huc in solidum teneatur, ad quorum aures susceptæ cessio-
nis rumor non pervenit? Et responderetur secundum Sabin.
& Cassium: ne ab his quidem posse inquietari. *d. L. 4.* Rati-
o decidendi consistit in vincibili & maxime culposa igno-
rantia, quæ neminem salvum a superveniente damno præ-
stat. *arg. cap. damnus. §6. de R. J. in 6.* præsertim cum hodie
ad cessationis actum omnes omnino creditores, noti specifi-
cè & sigillatim, ignoti vero edictaliter citari soleant.

§. 4. Ob eandem misericordiæ rationem hoc bene-
ficium Filio indultum, qui vel exheredatus fuit, *L. 2. pr. ff.*
vel emancipatus, *d. L. 1.* vel denique paterna abstinet hereditate *L. 2. C. quod cum eo, qui
in al. por.* ne scilicet ex pacto vel contractu cum ipso in pa-
tria adhuc potestate constituto inito, ulterius, quam quod
facere potest, conveniatur, de quo videatur *Disput. Inaug.*
sub presid. Magnif. Dn. Hornii defensa, de B. C. Crovi. non comp.

§. 5. Quod & de Filio, ex minima parte heres insti-
tuto verum est. *L. 2. § 4. ff. quod cum eo, qui in al. por.* Quæ
vero minima ejusmodi pars sit, non una omnium est opi-
nio. *Dionys. Gothofr. in Not. ad c. L. 2.* eam dicit, quæ minor
est legitima. Secundum *Brunnem. vero ad eand. L. 2.* deno-
tat ipsam legitimam hereditatis portionem, atque sic pro
numero liberorum, modo tertiam, modo dimidiam here-
ditatis partem. *Nov. 18. cap. 1.* Hanc tamen *Brunnem.* sen-
tentiam illa verioremi reputo, propterea quidem, quod li-
beri legitima regulariter privari nequeunt. *L. 8. §. 6. & 8. de
inoff. test. L. 2. C. de inoff. donat.*

§. 6. Saluberrimo hocce Beneficio Gallorum alia-
rumque non nullarum distitarum gentium filios haud juva-
ri, licet vel maxime exheredati & emancipati fuerint, he-
reditate paterna abstinerint aut denique minima ex parte
heredes scripti sint, sed nihilominus in solidum conveniri,
docet *Graneweg. de Legg. abrog. L. 2. § 9. C. quod cum eo,
qui in al. por. num. 3.* cujus rei fidem penes Auctorem re-
linquimus.

THES.

THES. VII.

§. 7. Silentii tandem supparo premendi non sunt stipendia armata sub militia merentes. Duum vero generum *Militibus.* *VI.* *Idem denique Benefic. competit Militibus.* *Militibus.* esse, sagatos atque togatos, in vulgus notum: nobis jam sermo est de his, qui profitentur sagatam illam Militiam & grande Martis opus, qui Rempl. ab omni hostili tutam præstant insultu, pacemque suo redimunt sanguine. *L. 6. & 18. ff. de re jud.* De his vero, qui alias Quasi Milites audiunt, ex instituto agetur *cap. sequ. rb. s. seqq.*

§. 2. Et hi sane erunt, quibus vi Legum, seu primario hoc nostrum Competentiæ Beneficium concessum esse arbitramur. Instituti nunc ratio fert, ut ad hos quoque perveniamus, quibus idem illud ex sententia LL. & benigna earundem interpretatione, seu verbo, *secundario* tribuendum esse credimus.

CAPUT III.

DE

HIS, QUIBUS BENEFICIUM COMPETENTIÆ
SECUNDARIO TRIBUTUR, SIGILLATIM-
QUE DE NOBILIBUS.

THES. I.

§. I.

Differuimus tenus hac copiose de personis, quibus Benefic. hoc Compet. *primario* seu vi LLum debeat. Recensendæ nunc ordine veniunt, quibus illud *secundario* tribuamus.

§. 2. Omne enim Jus aut consensus fecit, quorsum spectant omnes conventiones & contractus; aut necessitas constituit, quo referenda omnia privilegia, tam favorabilia, quam odiosa Legesque singulares, ad cuiusvis Reip. utilitatem accommodatæ; aut denique consuetudo h. e. usus & interpretatio, firmavit; *L. 40. ff. de LL.* Nam hæc eandem cum Lege aucto- *Jus unde descendat.*

auctoritatem habet, *L. 35. ff. de LL. tollit legem antea latam, L. 32. f. ff. eod. interpretatur quoque eandem L. 38. ff. d. r.*

Interpretatio Usualis, qua ratione differat ab Authentica. Et doctrinalem.

§. 3. Quæ quidem interpretatio propterea dicitur Usualis, & contradistinguitur tam Authentica, quæ ab ipso impetratur Legislatore, atque tum obtinet, quum vel Legis sensus plane ignoratur, vel dubius admodum redditur, per *L. 9. Et ult. §. 1. C. de LL.;* quam doctrinalem, quæ deficiente usuali, non ex literis, sed *κατὰ τὸ πρῶτον*, ex mente & sententia, vel etiam argumento Legum desumitur, *L. 162. ff. de R. 7.* Hæc iterum est vel Restrictiva, quando sententia Legis angustior est verbis, cui locus maxime datur in odiosis atque Juribus correctoriis *Franzk. ad T. π. de LL. n. 7. seq.* Vel Extensiva, quando mens atque sententia Legis suis latior patet verbis, quæ in favorabilibus regulariter obtinet.

Restrictiva quando locum habet? Extensiva ubi obtinet?

Hujus Fundamentum.

§. 4. Extensiva hæc interpretatio fundatur aut in Similitudine, aut, quemadmodum loqui amant, in Identitate rationis. Sic vi verborum XII. Tab. introducta est agnatorum tutela, quæ parentibus postmodum ob similitudinem rationis tributa; Patronis vero ob identitatem ejus, quæ in jure succedendi consistit, imposita, quo de agitur *i. t. f. de legit. Patr. Et par. tut.*

§. 5. Et benignæ huic interpretationi materia quoque de Beneficio Competentiæ obnoxia valde fuit, ita, ut parum absit, quin iisdem ferme limitibus indigeant secundario huc translati, qui alias primario eo utentibus probe sufficiunt. Cum vero modum alii in extendendo hoc Beneficio nimis excedere, alii autem in defectu hallucinari videantur, media nos, tanquam tutissima, via incedamus.

THESE. II.

Secundario hoc Beneficio competit ex Cognatis.

1.) Nepotibus.
2.) Omnibus præter

§. 1. Eundem jam, quo proximo abhinc capite usus, ordinem, in enarrandis iis, quibus B. C. secundario tribuitur, servabo. Primo itaque loco dicendi nobis ansam præbebunt arctissima necessitudine sibi invicem juncti, ex iisque *Nepotes*, quibus hoc privilegium adscribere nullus dubitavi *conf. supra cap. 2. Th. 2. §. f.* & omnes reliqui, præter proprie sic dictos Parentes, *Ascendentes*, sive illi ab his,
sive

sive hi ab illis conveniantur, de quibus repetatur. §. 5. ^{Parentes, Ascendentibus.} *cir. loc.*

§. 2. Quos dein excipiunt *Fratres arg. L. 63. ff. pro soc. & quidem propterea, quod in d. L. Beneficium Com-* ^{3) Fratrum & Sororibus.} *petentiae intuitu imaginariae fraternitatis Sociis concessum videtur. Quare cum Harprecht. P. 2. disp. 21. th. 16. f. p. 1036.*

sic arguo: propter quod unumquodque est tale, id magis *Ratio.* est tale &c. *add. Surd. de alim. t. 1. quest. 78. n. 6. Mejer. in Coll. Arg. de re jud. th. 34. n. 1. Manz. in Patroc. debit. dec. 3. q. 1. num. 20. seq. quam materiam uberius expositam videbis in Dissert. de Benef. Comp. Civit. non comp. sub moderamine Magn. Dn. Horn. defensa. §. IX.* ^(a)

§. 3. Id quod eo minus dubium iis reddendum, quo ^(b) magis constat, fratres etiam sororesve ad exhibenda sibi invicem in casu summæ paupertatis necessaria vitæ subsidia utique teneri. *L. 13. §. fin. de admin. tut. §. L. 73. §. 1. de Jur. dor. add. Maz. ad §. 38. Inst. de act.*

§. 4. Fratres vero sororesve hoc loco non minus ab ^{Etiamsi sint monoplevii.} altero saltem latere junctos, quam quidem bilaterales intelligendos esse, cum *Hillig. in Donell. Lib. 2. 7. 9. lit. Z. §. Umm. ad Process. disp. 23. th. 5. n. 28. arbitror, idque ob eandem alendi necessitatem confer. Zorerus qu. 13. n. 131. ductoque a Socio unius rei ad fratrem unilateralem argumento, a quo tamen sententia recedit Lauterb. diss. de Benef. Comp. th. 31. Ulterius autem illud extendere, ob cessantem imprimis alendi necessitatem, de qua conf. Müller. ad Struv. Ex. 30. th. 78. lit. E. p. m. 498. minime audeo.*

§. 5. Conceditur quoque saluberrimum hoc Bene- ^{4. Patri naturalis.} ficium Patri naturali, seu potius, sublato dudum concubinato, stupratori. Lippis enim & torforibus ferme notum est, eum, qui solutam, citra datam de matrimonio ineundo fidem, carnaliter cognovit, ad ducendam stupratam vel dotandam eandem, alendumque partum, de Jure Can. pariter, ac hodierno teneri. *c. 1. §. 2. X. de adult. Electo itaque hoc, evenire facile potest, ut, post præstitam vitiatæ dotem, ipsi tantum saltem remaneat stupratori, ut*

se vix, ac ne vix quidem sustinere possit, quaeritur ergo, num nihilominus infanti spurio ultimum etiam obulum praestare, an vero in tantum saltem, in quantum citra egestatem facere potest, teneatur? Respondeo affirmando posterius, eo quod illegitimus quoque partus patri suo eundem de Jure Nat. reverentiam debet, quam quidem legitimus, *L. 6. ff. de in 7. voc. & LL. Rom. generatim de parentibus & liberis non exclusis naturalibus*, loquuntur. Nec est, ut propterea multum conqueratur mater, siquidem ipsa alendi gravetur onere, cum gnara debuisset esse paupertinae ejus conditionis, quo cum more congredebatur nefario. *arg. L. 19. ff. de re jud. Quam in sententiam Ord. Jur. Facult. Jenens. de jure respondiisse testatur Richier. P. 2. dec. 88. n. 33. seq. p. m. 249.*

Ratio.

1.

2.

Præjudic.

THESES. III.

Domino quoque Feudis tribuitur.

Ratio.

1.

2.

§. 1. Ad exemplum patroni concedunt quoque Dd. hocce Beneficium Domino Feudi, quia magna eum cum Vasallo intercedit conjunctio, refertque imaginem patroni, quemadmodum ex Duareno colligit Mejer. *Coll. Arg. ad L. 42. ff. de re jud. §. 34. pag. 1287.* ne scilicet a vasallo creditore ultra id, quod facere potest, conveniatur. *Strauch. Diss. 28. rb. II. pag. 365. add. Dn. Stryck. Exam. Jur. Feudal. cap. 25. quest. 31.*

§. 2. Alia quoque benignae hujus extensionis ratio a necessitate alendi commode desumi potest. Constat enim inter omnes, qui Jus Feud. vel saltem e limite salutarunt, quod Vasallus feudi Dominum, in casu supervenientis inopiae, alere ex feudo teneatur. *2. F. 55. §. firmiter & c.* etiamsi hæc alimentorum præstatio dimidium cujusvis anni fructuum absorbeat. *Dn. Stryck. l. c. cap. 18. quest. 36. p. m. 308.* Et quamvis alimenta servitiis connumeranda haud esse, *Struv. Syn. Jur. Feud. c. 11. apbor. 15. p. m. 417.* ibidemque cumulatis Dd. videantur, egregie tamen a Magn. Dn. Hornio *Jur. Feud. c. 18. rb. 19. p. 472.* traditum, quod ad servitia, non quidem naturalia, sed substantialia utique pertineant. Hanc de cetero alimentorum Domino Feudi præstandorum materiam omnium

omnium optime exhibet *Excell. Dn. Weis Medull. Longobard. c. 9. §. 9. seqq. p. m. 153. seqq.*

§. 3. Quantum tamen memini, nemo tenus hac Dd. *Vasallo hoc Benef. communiter denegatur.* correlativorum rationem habere, & Vasallum contra foli- dum exigentem Feudi Dominum, hocce Competentiæ Beneficio ex instituto communire studuit. *conf. tamen Lauverb. de Benef. Comp. §. 23. Quid? quod Dn. Strryk. c. l. c. 15. qu. ult. eundem hoc privilegio disertis verbis eximat. Cum vero ad paria cum Domino judicentur arg. 2. F. 26. §. Dominus. ante pen. & §. 47. eod. Knoll. de servit. Feud. p. 2. n. 121. Jan. ab Arce dura Concl. feud. VI., & ob fidem reciprocam 2. F. 58. Vasallus Domini conjux dicatur, Struv. c. l. c. 2. apb. 5. add. Rosenb. c. 1. concl. 2. n. 9. æquitati magis consentaneum erit, si quidem & hos Beneficio Competentiæ dignos reputabimus. conf. Manz. Patr. Debit. dec. 3. quæst. 1. n. 103. & 104. pag. 39. seq.*

§. 4. Ob eandem correlativorum rationem *Liberto etiam adscribitur. B. C.* quoque id Beneficii adscribere, nullus dubitavi, vid. supra *Cap. 2. thes. 3. §. 5.* & multo magis, cum Dd. plerique meis faveant partibus, quo de *conf. Schneiderv. ad §. 38. Inst. de act. p. m. 954. Petr. Müller. ad Struv. Exerc. 44. ib. 20. lit. d. & ibidem excitatos.*

§. 5. Quæ quidem sententia haud levi comprobatur *Ratio.* argumento *L. 6. ff. de agn. l. al. lib.* ubi habetur, quod patronus egeno liberto, non, nisi cum amissione omnium, quæ eidem libertatis causa imposita, alimenta possit denegare. Quoniam vero Jura facilius indulgent exceptionem, retentionemve, quam actionem, *cap. 7. de Reg. Jur. in 6.* etiam hic Liberto actionem contra Patronum, ad præstanda alimenta quodammodo habenti, Beneficii Compet. exceptio deneganda haud erit. Quæ tamen doctrina, sublata ferme inter Christi propugnantes castra servitute, parum prodest, nisi, quod, ob identitatem rationis, ad glebæ adscriptitios, & homines quorundam locorum proprios utiliter applicari possit.

THESE. IV.

§ 1. Dictum supra *cap. 2. tb. 4. §. fin.*, quod Parentes utriusque Conjugum hoc Competentiæ Beneficio per Legislatoriam leventur clementiam, siquidem vel a Genero, vel a Nuru de promissâ dote præstanda, aut præstita, soluto postmodum conjugali vinculo, restituenda conveniantur, quod ipsum ad quoscunque alios contractus, durante adhuc affinitate initos, extendunt, *Donellus ad L. 20. ff. de re jud. & Mejer. Coll. Argent. de tit. n. 34.*, quibus tamen calculum adjicere, ob deficientem genuinam rationem, potius desistit.

Soceri ex alio, præter dotis causam, contractum in solidum tenentur. Levantur quoque de pauperati bello, igne, inundatione vel naufragio &c. Competit personis mysticis.

§ 2. Misericordia præ ceteris dignis, de quibus præc. *cap. tb. 6.* actum, debitores, qui Marti imprimis, Vulcano, Neptuno &c. adversam suam fortunam gratam ferunt, ob similitudinem rationis accensentur, de quibus ex instituto egerunt *Cass. Manz. Patrocin. Debitor.* a capite usque ad calcem, nec non *Benedict. Carpzov. in Asyl. Debitor. &c.*

§ 3. Neque illos ulla dignos esse abominatione, qui eundem favorem ad Collegia, Civitates & Universitates extendere satagunt, persuasum mihi habeo; nam licet ingenue fatendum, quod LL. his & ejusmodi personis mysticis Beneficium Competentiæ expressè nullibi concedant; sufficit tamen, quod earum favor tantus tenuis hac fuerit visus, ut per L. tacitam constantemque fori usum hic pronuntiandi modus in perpetuum ferme abierit, quo de testatur *Magn. Dn. Berger. Elect. Disc. For. T. 39. Obs. 7. not. 7. p. 116. seq. & Suppl. P. 1. p. 376. seq.*

Ut Civitatibus.

§ 4. Equum enim vel maxime videtur, ne Civitates v. g. sinamus communibus spoliari fortunis, ut postmodum reparandis mœniis, reficiendis pontibus, viarum stratis, molendinis, cisternis, aquagiis &c. vacare sufficienter ne queant. *Manz. dec. 3. qu. 4. num. 138.* rationem quoque adjicit, quia ab his salus pendet civitatis & bonum publicum, quod privatorum actionibus & exactionibus merito erit præferendum, *arg. Artb. Res. que C. comm. de legat. conf. Carpz. P. 3. dec. 278. ej. Asyl. debit. pos. 48. n. 257. seqq.* ubi habentur præjudicia add. *Salgad. in Labyr. Credit. P. 1. c. 24. num. 30. & 31.*

§ 5. Non

§. 5. Non abs re quidem est, quod non nulli Dd. sapienter monent: singulis in Rep. civibus incumbere, ut fisco subveniant pro facultatibus suis depauperato. Cum vero hæc collectas decernendi, decretasque promovendi & exequendi ratio variis comiterur incommodis, difficultatibusque, atque perinde, ut ipsum Compet. Benefic., nullibi expressis LL. sit fundata, satius est subsidia Reipl. retinere integra, quam post fulneratam causam remedia quærere. *arg. L. 1. C. quand. lic. quicq. sine jud.* Et hanc quidem sententiam summum Appellat. Senatam pronunciando sequi, testatur *Magnif. Dn. Berger. ll. antea cs.* Præjud.

§. 6. Sapissime etiam accidere solet, qui creditores, debitorum facultatibus minus confisi, securiores non nihil reddi cupiant, indeque postulent, ut in majorem crediti securitatem aliorum intercedat fides. Quæritur itaque, utrum & quousque *Fidejussores* pro debitore ejusmodi privilegiato solvere teneantur? Videtur equidem, acsi fidejussor hoc loco a solvendi necessitate plane liberetur, quia non plus esse potest in accessorio, quam erat in debito principali; Jam vero debitum hic principale ulterius se non extendit, quam quod facere potest debitor: *E. §. 5. f. de Fidejuss.* Accedit, quod in duriores causam fidejussor nunquam sit accipiendus, alias enim fidejussio esset nulla per *L. 8. §. 7. ff. eod.* Verum enim vero, quoniam Beneficium Comp. personale est, veluti supra longe lateque demonstratum *cap. 1. th. ult. §. 5.* atque adeo personam non egreditur; & siquidem obligationem principalem cum accessoria abstractivè consideres, neutra alteri duriores, sed æqualem esse apparebit: sequitur, quod fidejussor in solidum conveniri & condemnari possit, uti luculenter indicant textus *L. 63. pro soc. & L. 28. de re jud.* Utrum & quousque Fidejussores excutiendi.

THESES. V.

§. 1. Excitatis jam omnibus, quibus hoc, de quo agimus beneficium & vi Legum, & benigna Dd. interpretatione tribuatur, ad præfixum mihi scopum demum pertingo. Nihil itaque restabit, quam qui, obdurato juvenili in

in patientiam ferream animo, tibi B. L. pro virili exhibeam, qua ratione Beneficium Compet. *Nobilibus* concedendum maxime esse arbitrer.

Nobiles Beneficio hoc Comp. gaudent.

§. 2. Nobiles itaque edisserendi ansam nobis præbent, de quibus non nulli asserunt Dd., quod iis quidem perfacile hoc beneficium, quo se erga quoscunque creditores a totali defendere possint executione, adscribatur, quare vero hoc, minime proberur. Et fatendum mihi ingenue est, me, quantum quidem sacratissimarum Constitutionum tyroni cognoscere datum, nullum, nisi ruinosum valde & conjecturis magis, quam vi verborum fulcitum hujus doctrinæ fundamentum, in vasta alias LL. mole conspicere potuisse, ita ut & mihi, citra expressam sanctionem loquenti, erubescendum merito esset. *Nor. 18. c. 5.*

§. 3. Cum vero, ut in omnibus, ita in Jure æquitas maxime spectanda; *L. 90. ff. de R. 7.* & rapienda dicatur occasio, quæ benignius præbet responsum, *L. 168. eod.* nullus omnino dubito, quin & huic sententiæ tantum rationis, tantumque auctoritatis magni nominis Jctorum conciliari possit, ut *Nobilibus Benef. Comp.* non, nisi temere, denegare queas.

Probatur I. ex Jure Civ.

§. 4. Primum, quod pro asserenda & probanda nostra sententiâ adferimus argumentum, desumptum ex ipsis Juris Civ. fontibus, utpote cui universam de Benef. Comp. materiam natales debere, nemo ambiget, speciatimque ex *L. 18. ff. de re jud.* ubi dicitur, quod milites eatenus saltem, quatenus facere possunt cogantur solvere. Cum vero *Militis* appellatione eodem Jure *Nobilis* sæpe numero intelligatur, & privato civici ordinis multoties opponatur, veluti videre est ex *L. 2. C. ut nemo privat.* ibi: *Si plebejus est, ultimo subdi supplicio: si clarissimus, vel curialis, vel Miles, i. e. quod contextus innuit, Nobilis. L. 7. f. ff. de incend. ruin. naufr. ibi: aut Militem, aut privatam &c. L. 1. pr. C. quando lic. uni &c. ibi: quicunque Militum vel privatorum &c. L. 20. C. de testam. ibi: omnibus enim privatis & Militibus interdiximus. L. 5. C. ad L. Jul. Maj. ibi quisquis cum Militibus vel privatis &c. conf. Jac. Gorbosfr.*

Nobiles Militum voce sæpissime veniunt.

Gothofr. ad b. l. cap. 10. L. 8. C. de pen. & repetitis vicibus L. 8. ff. de Excus. iur. aliisque pluribus locis, quorum nonnulla annotata reperies ap. Tiraquell. *De Nobil. T. 1. cap. 8. num. 3. p. m. 40.* Nobiles quoque per Militum notionem commode hic intelligi posse, non multum est ambigendum.

§. 5. Ast dixeris forte, hanc nostram doctrinam salva *Obstat. L. 18. ff. de re jud.* analogia, trutinataque verborum: *qui sub armata militia stipendia meruit*, emphasi, conciliari sibi neutiquam posse, licet vel maxime concedatur, quod Nobiles Militum appellatione plus una vice in Jure veniant, eo quod *al. L. de militibus in saga constitutis* expresse agit. Verum enim vero, dubio huic ex asse satisfieri posse, totus confido, siquidem. 1. Distingvamus inter verba Legis restrictiva seu exclusiva; & quemadmodum loqui amant, exemplificativa: hæc nostra L. non est accipienda restrictivè, acsi de Militibus proprie sic dictis LLatori unice sermo esset, nec exclusive, acsi omnes alii, præter hos Milites, huc non spectarent; sed exemplificative, ita ut, posita una Militum specie, altera protenus non excludatur.

§. 6. Quod 2. probo per instantiam: Nonne verum quod in *L. 16. ff. de re jud.* socio hoc, de quo impræsenti agimus, beneficium conferatur, appositis tamen verbis: *Socius autem omnium bonorum accipiendus est.* Sed quæro ex te, numne idem favor, unanimo omnium ferme Dd. consensu, ad socios unius quoque rei sit extensus? *repet. ea, que superius cap. 2. ib. §. 3. fufe allata.* (2.)

§. 7. Accedit 3. insignis favor, utpote qui potius extendendus, quam nimis restringendus est, *cap. 15. de Reg. jur. in 6.* Et hæc quidem erunt Juris Civ. adminicula, quæ instituto nostro opitulari videbantur. (3.)

THESES. VI.

§. 1. Secundo plurimum huic nostro themati splendoris æque, ac autoritatis fœneratur ipsum *Jus Canonicum*. Nam licet materia de Benefic. Comp. Juri Canonico non perinde, atque Civili curæ sit, sufficit tamen, quod LL. civiles non dedignentur sacros Canones, *c. 5. X. de secund. nupt. & cap. 8. X. de Judic.* II. *De Jure Canonico.*

Jadic. & quod ex subsidiaria, multoque antiquiore in fora Germ. receptione, eadem cum Jure Civili Rom., tantum non semper, veneratione fervetur. Ex cujus *cap. cum essent. 12. X. de simonia*, luculenter apparet, voces *Nobilis & Militis* synonymice, aut minimum, promiscue in Jure adhiberi, quia id, quod initio de Nobili dictum, de Milite statim repetitur, quo cum conspirat *cap. ex literis. 7. X. de Jur. patron.*

Nobilis & Miles Synonyma sunt.

III.

De Jure Feudali.

§. 2. *Causam Tertio* nostram quoque orant *Consuetudines Feudales*. Nemo enim harum gnarus inficias ire poterit, quod *Miles* Juris Feudalis compilatoribus, Gerhard. Nigro forte & Obert. ab Orto, *vid. Inscr. 2. F. 1.*, idem vere significet, ac *Nobilis* Vasallus, quod ipsum evidenter satis apparet ex *1. F. 22. vers. 1.* ibi: *Sancimus, ut nemo Miles ultra annum & mensem vadat, ut investiturum beneficii sui filio, vel successore domini petat, conf. vers. 2. & 3. 1. F. 21.* ibi: *Sancimus, ut nemo Miles sine cognita culpa beneficium suum amittat. 2. F. 22.* ibi: *Dominus vocat Militem, qui ab eo feudum possidebat &c.*, & sic deinceps.

IV.

Illustratur ab Exemplo

§. 3. Elegans quoque ejuscemodi usurpationis exemplum suppeditat Sigismundus Imperat., a quo, cum Georgius quidam Fiscellus, LLum Doctor, equestris ordinis insignia suscepisset, in Synodo Basileensi, consultante de rebus arduis Sigismundo, dubitante illo, utrum Doctoribus, congregatis in uno loco, an Equitibus in alio se adjungeret; cum tandem ad hos inclinare videretur, *stulte agis*, inquit Imperator, *qui literis militiam praefers: Nam ego Milites una die mille fecerim; Doctorem mille annis unum non fecerim, idque ex fide Marqu. Freberi ad Petr. de Andl. L. 2. c. 13. verb. utrum Doctor Militi. p. m. 198.*

V.
Ab Equitate.

§. 4. Quintum dein, quod pro nostra adducimus sententia, momentum consistit in summa *Equitate*, ut in dubio hoc & valde ancipiti Jure benigniora praferamus asperis. *L. 56. & 92. ff. de R. J. Maxime, cum Nobilibus favendum semper sit secundum Cicer. pro P. Sept. Omnes, inquietem, boni semper Nobilitati favemus, & quia utile est Reip., Nobiles esse homines, dignos majoribus suis.* Et paulo ante: *Nobilita-*

bilitatem blandam conciliatriculam appellat. Et quid, quæso, exteri de civici & rustici ordinis incolis demum sentirent, siquidem Nobiles nostros facultatibus adeo spoliare vellemus, ut mendicitati se dedere & panem in terris plane exteris, propter DEUM, miseri quærere necessum habeant.

§. 5. Quo minus denique benignæ huic sententiæ fidam, firmant me Sexto non pauci, eique Jctorum Principes, & plurima literarum monumentis consignata præjudicia. Faventium partibus nostris Dd. potiores hi sunt: *Tiraquell. de Nobilit. c. 20. n. 142. Jason. ad §. Item si de dote. 37. Inst. de Act. Limna. Lib. 6. c. 4. n. 59. Wesenb. P. 1. Conf. 50. n. 19. seqq. Richter. P. 1. dec. 24. n. 6. Carpz. P. 1. Const. 32. def. 15. & c. In Proc. tit. 25. art. 6. n. 35. In Assylo debitorum posit. 76. n. 352. Martini ad Ord. Proc. Sax. Tit. 39. §. 4. n. 59. Mev. in discuss. levam. inop. debit. c. 5. n. 108. seq. Struv. S. J. C. Ex. 44. lb. 20. & Müller. ad b. l. lit. p. Tom. III. p. 225. col. 2. Dn. Stryck. Annor. ad Lauterb. Tit. quod cum eo, qui in al. pot., voce Competentia. p. m. 421. nec non Magnif. Dn. Berger. Elect. Disc. For. p. 116. seq. & Supplem. ad b. l. P. 1. p. 380. seq. aliique plures.*

§. 6. Hancque in sententiam sæpe numero judicatum fuisse, testantur Præjudicia apud *Carpz. P. 1. Const. 32. def. 15. n. 4. P. 2. C. 22. d. 18. & Const. 18. d. 6. & c. occurrentia & novissime in laud. Elect. D. F. Magnif. Dn. Berger. c. 1, ubi refert, summum Appell. Senat. Anno 1700. Conf. hybern. hoc pronuntiandi stylo usum fuisse. Eandem in sententiam Colleg. Facult. Vitemb. ivisse M. April. 1686. in causa contra Valent. Melch. von Hausen/ & brevi eodem modo pronuntiassè, in causa de verer Fugmannschen Erben/ contra Uenstadt/ ad interrogationem Præf. Belzigiens., memorat idem Dn. Berg. P. 1. Suppl. p. 380. seq. ita ut ex allatis argumentis, auctoritate atque præjudiciis satis superque appareat, quod Nobilitas Benefic. Competent. non, nisi temere amplius denegetur.*

THES. VII.

§. 1. Tria vero communiter statuunt Nobilitatis genera: Natalium scilicet, Honorum & Divitiarum de quibus vid.

vid. *Tiraquell. d. Tr. c. 3. num. 3. p. m. 16.* Cum tamen posteriora duo veram & proprie sic dictam, de quo nobis hic sermo est, Nobilitatem minime sapiant, prior paulo penitius examinanda remanet.

Definitio.

§. 2. Definitur autem hæc Nobilitas Natalium: quod sit dignitas excellens, a persona Majestatem habente, ob virtutes, præsertim bellicas, collata & privilegiis confirmata, sive, quæ eodem recidit: Est qualitas illata per eum, penes quem summa in Repl. est potestas, qua quis ultra honestos plebejos accepturum ostenditur, quam quidem posteriorem suam olim reddiderunt *Guid. Pap. dec. 196. & Imo in c. 28. X. de præbend.* Hac Nobilitate pollentes dicuntur Græcis οἱ ἐὺγενεῖς. Quare vero Gallis Gentilis homines vocitentur, refert quodammodo *Tiraquell. de Nobilit. c. 2. n. 53.*

Divisio.

§. 3. Quali demum cunque ratione dividas Nobiles, sive ratione ordinis, in Nobiles proprie sic dictos, & quos alias non levis intercedit discrepantia, Equites; sive respectu terrarum & competentia fori, in *Schriftsfassios & Amtsfassios*; sive in Imperio Romano German. in *Immediatos & Mediatos*, omnes tamen huc spectare & Benefic. huic pares esse, arbitror.

Analogia.

§. 4. Imo licet multiplex Nobiles analogia intercedat, ita, ut non modo Barones, Comites, Palatini Marchiones, Duces, Episcopi atque Archi-Episcopi Nobilium denominatione comprehendantur, 2. *F. 52. fed & Cæsar*, seu, pro facie Imperii nostri Roman. German., Rex Romanorum, Nobilis appelletur *vid. inscript. L. 3. C. qui bon. ced. L. 11. C. de transact.* nec non *L. 15. C. de pass.* quid? quod Imperator Augustus ipse Nobilissimus olim nuncupatus fuerit, ut patet ex *L. 3. ff. de metal. restit.*, omnibus tamen idem, de quo nunc agimus Beneficium sufficere reor, argumento videlicet a minori ad majus ducto. Obiter saltem moneo, quod Jus Saxon. hos dignetur Nobiles, qui geniti patre avoque milite i. e. Nobili, *Matth. Coler. P. 1. dec. 203. num. 27. Struv. ad Matth. de Success. pag. m. 480.* ibique excitati.

§. Et quamvis adeo facile evenire haud possit, ut prædicti Nobiles, in scenam ejusmodi debitorum prodire queant, utpote cum Majoribus illis infinitæ patrimonialium, domanialiorum, publicarum reddituum, & his demum deficientibus, subditorum suppetant opes; Inferiorum vero seu proprie sic dictorum Nobilium promissâ pro factis habeantur, ut eleganter scribit *Andr. Iser. in c. 1. vers. hoc intelligendum & c. tit. qui succed. tenent. conf. Tiraguell. l. c. cap. 20. num. 23. p. m. 68.* atque sic, subsequente promissâ solutione, debiti nihil remanere potest.

§. 6. Accidere tamen potest, qui & Principes regionibus suis exuti, peregre abire, & solium exilio commutare cogantur. Cujus rei notabilia proximo ab hinc præterlapso Seculo dederunt exempla, Fridericus V. Palatin. ad Rhen. & Jacob. Magn. Britan. Rex; Imo quod adhuc præbent felonix damnati Coloniae & Bavarix Electores, idem ut & Philippo Andium duce proxime eveniat, omnes uno ore ac corde pie obtamus. Multo autem minus inferiorum gentium Nobiles a debitis, facultates vel par existentibus, vel plane superantibus, semper & ubique cavere sibi poterunt, cum in casu & tempore multum sit infortunii situm.

§. 7. Idque haud secus esse varii hinc inde occurrentes comprobant casus, qui & *ansum* ex parte nobis de hoc Benef. edisserendi dederunt. Exceptionem præterea in Nobilibus Marchico Brandenburg. hanc nostram benignam interpretationem notabilem sentire refert *Dn. Stryk. in Not. ad Lauterb. Tit. quod cum eo, qui in al. pot., voce Benefic. Compet. p. m. 421. add. Brunnem. ad L. 6. § 18. ff. de re jud.* Quid vero Nobilibus, habita ratione dignitatis, ætatis &c. &c. sufficiens sit relinquendum *cap. 4. ib. 3.* uberius exponemus.

Excipiuntur Nobiles March. Brandenburg.

THES. VIII.

§. I. Posteaquam rationes pro asserendo Nobilibus hoc privilegio sollicitè conquisitæ, idem quoque laboris pro vindicando illud Doctoribus, & qui horum privilegiis gaudent, non nihil uberius suscipere constitueram; Cum

vero eadem quoque argumenta, quæ proximis abhinc thh. concinnavi, huc pene omnia quadrent, reliqua vero Dd. passim egregie deducant, metuendumque sit, ne hic, qualis, qualis labor ultra modum excrescat, vela paulatim contraham, & ea, quæ fuscè proferre impediar, qua quidem festinatione fieri poterit, breviter expediā.

*Hoc Benef.
quoque tri-
buitur.*

§. 2. Quod igitur hoc Auxilium *Dd. Juris* competat, dicunt plerique: rem asse clarā, nullumque dubium *Carpz. P. 3. d. 269. n. 19. seq. Berlich. P. 1. Concl. 80. n. 52.* Idem vere juris in reliquis quoque *Dd.* usu venire, vix est, ut dubitemus, quia eadem hic utrobique est ratio, quare *Dd. & Theologia & Medic.* hoc ipsum aperte tribuunt *Carpz. d. def. 18. C. 32. P. 1. Richter. P. 1. dec. 24. n. 2.* ubi quoque rationes dubitandi mascule refutat. Theologos enim non, nisi in id, quod facere possunt, condemnandos esse apparet ex *c. 3. X. de solut. Medicorum* vero partes quodammodo defendit. *L. 9. C. de prof. & Med. add. Carpz. c. l. & omnino Manz. dec. 3. quest. 1. n. 79. seq.*

Advocatis.

§. 3. Hoc autem, quod de *Dd.* dictum, non præcise accipiendum, acsi reliquis, qui gradum hunc nondum adepti sunt, minime conveniret, sed Clericis in genere idem illud Beneficium competere, liquet ex Præjud. *Lips. apud Richt. P. 1. d. 24. n. 4.* Advocatis quoque, quorum panegyricum, literarum monumentis consecratum, vide in *L. 14. C. de advoc. div. jud.*, prædictum Auxilium merito prodesse, docet *Coler. de Proc. Exec. p. 2. c. 3. n. 119. Carpz. d. p. 1. C. 32. d. 18. n. 6. & Müller. ad Struv. Ex. 44. th. 20. lit. r. p. m. 225.*

Professoribus, Scholarchis, & Magistris.

§. 4. Imo ad Professores Scholarchas & Magistros benigna hæc interpretatio se quoque porrigit, quod ipsum testantur *Horar. Lucius in Tr. de privil. Scholar. privil. s. Philipp. Lib. 4. Ecl. 60. n. 14. Cevall. Lib. 2. pr. quest. 477. Mejer. Coll. Ar. gent. ad Tit. de re jud. n. 34.*

Consiliariis.

§. 5. Silentio quoque prætereundi non sunt Consiliarii, quibus hoc, de quo agimus, Beneficium communiter adscribunt. Nec desunt plures personæ, ad quas se multorum interpretatio, valde audax, nimium extendit. Cum ve-

ro Lege non modo, sed & genuina sepe deficiuntur ratione, prætereaque nullibi gentium vestigia quædam reperiantur, quod harum pronunciando ratio fuerit habita, fidem penes suos relinquimus auctores. De cetero nostrarum nunc erit partium, brevissimis adducere, qua ratione, & quomodo calamitosi nostri debitores in jure & iudicio defendere se queant.

CAPUT IV.

DE

EXCEPTIONE COMPETENTIÆ EJUSQUE REPLICIS ET CONTRARIIS.

THES. I.

§. I.

LEges vigilantibus scriptas esse, docemur ex *L. 24. f. ff. que in fraud. cred. & Jura, quæ partium sunt, iudex regulariter non supplet arg. L. 4. §. 8. de dam. inf.* sed quilibet ipse commodo suo invigilare, & siquidem hoc se beneficio juvari intelligat, idem illud, appositis sufficienter rationibus, tempestive allegare, atque petere debet, ne ultra id, quod facere potest, condemnetur, sed sufficientia ipsi vitæ relinquuntur subsidia.

§. 2. Hicce allegandi modus *Exceptio Competentiæ* communiter audit; quo nomine alias veniat dictum supra *C. 1. T. 4. §. 8.*, & deduci cum effectu in iudicium, non minus in ipsa executione, vid. *Carpz. P. 1. C. 32. d. 15. num. 9.* ibique præjudicium, quam lite quali etiam cunque modo contestata. Quæ definiiri potest: *Jus personale, certis quibusdam debitoribus competens, ad elidendam, in tantum, creditorum intentionem, in quantum citra egestatem reus facere non potest.*

§. 3. Utrum vero hæc exceptio dilatoriiis, an peremptoriis sit annumeranda, in tres, easque a se invicem diversas, *Utrum sit dilatoria, an Peremptoria.* Dd. hic abeunt sententias. Docet enim (1.) cum Donello
Zan-

Zangerus de Except. p. 2. 13. n. 1. seq. hanc esse dilatoriam, propterea quidem, quod obligationem & actionem residui non extingvit, sed factam testamque conservat. His (2.) e diametro repugnant ea, quæ tradit Job. Uffel. in Not. ad Covarr. L. 2. var. Refol. c. 1. n. 4. docens, quod salva exceptionum natura, hæc nostra non, nisi peremptoria esse possit, eo quod non perinde, ut dilatorix ante litem, qualicumque demum modo, contestatam cum effectu opponi potest, sed omni lite contestata, tempore, in ipso etiam executionis actu, locum sibi vindicat, quemadmodum diximus. (3.) Media vero, eaque, quantum mihi videtur, tutissima incedunt via, qui cum Schneidew. ad §. sunt præterea 36. J. de act. n. 11. ad utrumque exceptionum genus eandem, pro alia, atque alia interpretatione, referunt.

Differentia
inter Excep-
tionem dila-
tor. & Pe-
remtor.
1.

§. 4. Ante vero, quam hæc plenius examinemus, paucis saltem præcipua, quibus exceptiones, Dilatoria a Peremptoria distingvantur, criteria notare licebit. Dilatoria seu temporalis, Germ. eine verzügliche Schutz-Rede / opponenda (1.) est ante litem pure contestatam Or. Pr. Sax. Tit. de Except. XI. §. Alle Exceptiones dilator &c. Peremptoria vero, Germ. die zerstörliche Schutz-Rede / contestata regulariter pure vel eventualiter saltem lite: in Sax. tamen Elector. ipsæ litis contestationi omnes peremptoriæ statim annexendæ. O. P. d. T. §. Was aber die Peremptorias. (2.) differentia desumitur ab Effectu Dilatoria enim exceptio efficit, ut reus vel ab instantia liberetur, vel ut totalis tantisper differatur, donec huic satisfactum. Peremptoria vero operatur, ut reus ab instituta actione simpliciter, vel secundum quid, v. g. si actor in modo probandi defecerit, alia tamen ratione, intentionem suam fundatam dare possit absolvatur. (3.) Dilatoria, qua dilatoria, per modum actionis in iudicium deduci nunquam potest: quod tamen in plerisque Peremptoriis usu venire solet.

Qua ratio-
ne utrisque
accensenda.

§. 5. Videamus nunc, qua ratione Exceptionem Compet. utrisque accommodare possimus. Dilatoriis eadem accedit, (a.) quod nimirum obligationem quoad residuum

duum differat, donec reus ad meliorem pervenerit formam. (β) quod per modum actionis intentari nequeat. Participat vero de Peremptoriis (α) quod, lite demum contestata, opponi cum effectu possit. (b) Tollit actionem, puta ex accidenti, siquidem debitor paupertinæ fortis in egestate moriatur. Verbo: Exceptio Compet. est dilatoria, sive temporalis: respectu obligationis *L. un. §. cum autem. 7. C. de rei uxor. act.* Peremptoria autem: quoad Processum, seu fatale oppositionis *L. 2. C. sent. resc. non poss. conf. Schneidew. l. c. p. m. 950. add. Strauch. dissert. ad Inst. 23. §. 7. p. 306. f.*

§. 6. Nihil præterea interest, utrum reus ipse in iudicio agat, an vero per procuratorem se defendat atque excipiat *cap. potest. 68. de R. 7. in 6.* de quo h. l. eo minus dubitandum, quo certius illud constat per expressos textus *L. 14. pr. ff. sol. matr. & L. 63. ff. pro soc.* Idque in defensore quoque obtinere, ex cc. LL. apparet; Nam licet non nulli statuunt, integrum semper a defensore, cujus gesta reus postmodum non agnoscit, esse solvendum, ab hac tamen sententia fori dudum recessit usus, & benigniorem elegit, quam nimirum defensor, seu quasi procurator, in id saltem condemnetur, in quantum ipse principalis facere potuisset, uti docet, *Magn. Dn. Berger. in Resol. Lauterb. Tit. de procurat. verbis: modo cautione de rato &c. p. 92. seqq. add. ejus Elect. Disc. For. p. 234. seqq.*

THES. II.

§. 1. Quoniam autem ad hanc Exceptionem nemo confugere, eaque necessaria sibi vitæ subsidia conservare potest, nisi cautione, de residuo debiti præstita, quam primum ad pingviorem fortuna eum evexerit fortem, solvendo, nunc quoque de cautione hac erit dispendiendum.

§. 2. Cautio, quæ hoc loco præstanda, nihil aliud Cautio re-
est, quam *satisfactio, per quam creditor, de debito residuo, secu-
fidui.*
rus eventualiter redditur, L. 1. ff. qui sat. cog. Franz. ad h. l. m. 3. Quæritur vero, quænam hic præstanda veniat cautio, fidejussoria, pignoratitia, juratoria, an nude tantum.

promissoria? & responderetur, hanc posteriorem regulariter subintelligi *L. 63. §. 4. ff. pro soc.* quia in *L. un. §. 7. C. de rei uxor. act.* cautio simpliciter desideratur. Quoties autem in Jure de cautione simpliciter præstanda mentio fit, toties nuda tantum promissoriam sufficere constat *L. 3. C. de V. S. & R.*

§. 3. Quemadmodum vero non omnes ejusmodi debitores calamitosi, eodem creditoribus suis genere sunt conjuncti, vel necessitudine eos plane non attingunt, nec ejusdem quoque dexteritatis sunt, pro varietate eorum, quæ rem circumstant, aliam quoque debitori, arbitrio boni viri, injungi posse cautionem, superius dictum *C. 1. Tb. ult. §. 10.* quia hominum malitiis non est indulgendum, plusque cautionis in re habetur, quam in persona *L. 25. ff. de R. J.*

§. 4. Dixeris forte, hoc per se manifestum quidem esse, quod quis pignoribus aut fidejussoribus securior reddatur, nuda verborum fide, valde vero verendum, ne facile quisquam reperiat, qui mendico ejusmodi pignora suppeditet, vel fide sua eum intercedat. Scias tamen, dexteritatem aliis, præter creditores, uberius notam, calamitoso debitori eandem non nunquam fiduciam conciliare, familiaresque ipsius eo allicere posse, ut libentius ejus nomine fidejubeant. Et quamvis hoc rarius accidere, ipse persuaasibile credam, alia tamen adhuc cautionis species superest, scilicet juratoria, quam, præsuppositis terminis habilibus, urgere quilibet possit.

§. 5. Quo vero tempore constare debet, utrum solvendo sit debitor, nec ne, an contractæ obligationis, institutæ postmodum actionis, an tempore demum rei judicandæ? respond. posterius regulariter esse attendendum *L. 7. ff. pro soc.*, in fine enim optime videtur, cujus toni. Ubi tamen nihil interest, num quis facultatibus in tantum lapsus sit, ut totum præstare nequeat, an vero in totum, ut ne obulum quidem reddere valeat, quia minus debitor tribuere videtur, etiamsi nihil tributum sit, *L. 7. §. 2. ff. de tribut. act.*

§. 6. At inquires: hæc secus forte in Saxon. servantur, quia eo Jure cautum, ut debitor solvendo non existens, manibus adjudicetur creditoris, aut compedibus ad tempus vincetus teneatur, Land:R. art. 39. Lib. 3. Weichb. art. 27. ibi: Dann der Schuldner dem Gläubiger an die Hand gewiesen wird / daß er die Schuld löß arbeite / oder löß siße. *Benef. Comp. a foro Saxon. alienum non est.*
add. Mat. Coler. Proc. Exec. p. 2. cap. 3. num. 119. Verum enim vero hæc Juris Sax. verba absque grano salis accipienda non sunt, sed ordinarie interpretanda, ita, ut personas, quibus ex speciali LLatoris clementia, & per subsequenter consuetudinem, Benefic. Comp. indultum, minime afficiat. Nam Jure Romano in Saxon. fora integro, in subsidium quantumvis, & quatenus præter Jus patrium aliquid disponit, recepto, hanc quoque de Benef. Comp. materiam subsidiarie assumptam fuisse, eo minus est ambigendum, quo magis quotidiana ipsa loquitur experientia, comp. præjudicia summi Appell. Senatus, Lipsiensium pariter ac Vitembergensium Ordd. superius passim allegata.

THESES. III.

§. 1. Finis hujus Exceptionis est, ut retineantur debitori calamitoso necessaria vitæ subsidia, seu alimenta, quæ hic omne id significant, quod ad vitæ sustentationem est necessarium, v. c. cibaria, vestitus, habitationem &c., quia sine his, quemadmodum dicitur L. 6. ff. de alim. & cibar. ali corpus non potest, hinc aliquid sufficiens relinquendum iis esse monent L. 30. ff. de re jud. & L. 43. ff. de V. S. *Finis. Alimenta omnia vitæ subsidia de-notant.*

§. 2. Cum vero non omnibus hujuscemodi debitorum una eademque sit ratio, diversa quoque circa definienda alimenta observanda erit computatio. Ante omnia vero judici respiciendum ad statum seu conditionem, utrum quis honestiori loco natus, an levioris conditionis sit, ad ætatem quoque & valetudinem debitoris, in decernendis alimentis. *Decernenda habita ratione Conditionis, Ætatis &c. &c.*

§. 3. Quare Nobili, aliove honoratori lautiora constituenda veniunt esculenta & potulenta, dummodo non excedatur modus L. 13. ff. de adm. tut. L. 1. §. 19. & L. 4. §. 1. ff. *de*

de ventr. in poss. mit. cum e contrario rustico, vel similis conditionis debitori panis ater, allium & cepæ, cum fabis & cafeo sufficere videantur *Wesemb. P. 1. Conf. 50. n. 20. seq. Carpzov. Assl. 1b. 75. n. 330.* Sic & Nobili splendidior habitandi locus concedendus, cum e contrario obscuro loco nato, casa fumo & fuligine obfuscata commodam tribuat habitationem.

§. 4. Attendendum quoque maxime est ad ætatem, ita, ut debitori juveni, vel virili in ætate constituto plus subsidii relinquatur, quam decrepido & neci proximo, quia non, nisi turbato quasi mortalium ordine, evenire potest, ut effrætæ ætatis senex virum succo & sanguine plenum supervivere queat. Nec sola hominum ætas, sed & valetudo, viresque insuper spectandæ veniunt. Quare plus facere posse intelligitur is, qui operas suas locare, vel alio quovis modo victum sibi parare novit, licet juvenis haud sit. Plus vero relinquendum clinico, leproso, paralytico, calculo renum, aut vesicæ, malo hypochondriaco, epilepsia, vel alio fontico laboranti morbo.

Alimenta, uxori, liberis & toti familie debitoris decernenda sunt.

§. 5. Queritur autem, num tantum saltem subsidiorum relinquendum sit debitori calamitoso, quantum ipsi soli sufficere videntur, an vero uxori, liberorum famulorumque habenda quoque sit ratio? videtur equidem, quod non, quia hæc concessio alimentorum personalis est, adeoque ad personas plane alienas non extendenda. *L. 68. ff. de R. 7. Quia vero uxor pars corporis, cum liberis habentur, arg. L. 8. §. 3. ff. quod met. causf. unde & relicta marito habitatione, non ipse solus, verum in familia habitare solet, L. 2. ff. de us. & hab. & vix dabitur beneficium alicui, quod non per necessariam consequentiam, ad ejus familiam, sine qua esse nequit extendatur, ajentem merito cum Carpz. c. l. pos. 75. n. 327. tenemus sententiam add. Gail. lib. 1. de pac. publ. cap. 6. n. 21. & Bruin. quest. 10. n. 6.* Et hæc subsidia non ex ipsa sorte, sed ex usuris aut proventibus suppetere debent.

idque ex proventibus annuis.

THESES. IV.

§. 1. Quemadmodum vero prædicti jam debitores a solvendo creditoribus suis solido, ope Exceptionis Competen-

potentiæ liberantur; ira e contra creditores beneficio non nunquam *Replica* id efficere valent, ne illis Comp. Exceptio quicquam obesse possit. Definitur hæc *Replica*, prouti pragmaticis audit, *ius creditori competens, ad excludendam debito- rris privilegiati Exceptionem, summo jure fundatam.* *Exceptio Compet. eliditur per Replica.*

§. 2. *Replica* vero, seu adminicula ejusmodi duum videntur esse generum, generales nimirum seu omnibus communes, & speciales seu cuius horum creditorum propriæ, de Generalibus nunc primo loco dicendum.

§. 3. Dictum superius, quod Exceptio *Compet;* ad General. conservacionem alimentorum unice tendat, ex quo apparet, quod is eandem prætere de cum effectu nequeat, qui aliunde victum sibi atque amicum parare valet. Quod imprimis objiciendum artificibus atque quibuscunque mechanicis, qui arti suæ adhuc vacare, semetque ipsos sustentare possunt *a. L. 5. §. ult. de agn. lib. ne ex homine laborioso efficiatur inutile terræ pondus L. un. C. de mendic. conf. Carpz. P. 32. d. 6. num. 5. & Schneidew. ad §. 36. In de act. cessans enim ratio cessare facit beneficium.* *Doli.*

§. 4. Accidere præterea potest, ut certa debiti pars ab huius beneficii ignaro solvatur, postmodum vero meliora edoctus, excipiat de Competentia, quæritur itaque num sit audiendus? Primo quidem obtutu videtur, quod sic, quia solutum, quod nullo Jure humano debebatur, adeoque debiti per errorem soluti repetitio esset, *L. 47. ff. de cond. ind.* At vero, licet solutio per oscitantiam & juris ignorantiam, quæ & ipsa neminem excusat *c. 13. de R. 7. in 6.*, subsequuta sit, solutum tamen est, quod habita æquitatis naturalis ratione solvendum erat utique *L. 9. ff. de condit. ind. & Jura facilius indulgent retentionem quam quidem actionem L. 5. §. Idem C. de liber. legat.* *Conditio in debiti bic exulat.*

§. 5. Astutiæ quoque pravorum debitorum LL. obicem objecere, ita, ut debitori, qui dolo effecit, quo minus solvendo sit, de Competent. excipienti *Doli* replica obstat *L. 22. ff. de re jud. pro possessore enim, fictione juris, habet Doli Specialis.*

R. 7. Dolus quoque suus nemini pctrocinari debet. P. Müller. ad Struv. Ex. 44. th. 21. lit. d. add. Surd. de aliment. lib. 1. quest. 78. n. 28.

Pacti conventi.

§. 6. Neminem etiam fugere potest, quod quilibet favori pro se introducto renunciare valeat, L. 41. §. 1. de minor. L. pen. C. de pact., & hanc renunciandi facultatem hic quoque obtinere, atque Pacti conventi replicam exinde generari, nemo sanus dubitat. Speculat. de renunc. & conclus. vers. 28. licet non nihil dissentiat Jac. Butrig. de Benef. Comp. Quæ quidem renunciatio, si jurato fiat, omnem in futurum litigandi ansam præscindit arg. c. 28. X. de Jur. Exceptionem a prædicta Replica, quoad renunciationem simplicem, habemus in marito, utpote cui per L. 14. §. 1. sol. matr. facultas huic favori renunciandi ademta, plura vid. ap. Müller. ad Struv. c. l.

que tamen in marito exulias.

§. 7. Nihil e contra prodest creditori, quod æque privilegiatus sit, quia ipse quodammodo certat de lucro captando, debitor vero de damno vitando. L. 33. & 42. ff. de R. 7. exempla hujus sententiæ ex LL. petita adfert Lauterb. in c. Disp. §. 54. Eodem quoque recidit, siquidem creditor pari cum debitore calamitose egestate prematur, ita, ut & hoc casu replica æqualis paupertatis effectum sortiri nequeat. Quia in pari causa melior est conditio possidentis, cap. 63. de R. 7. in 6. Suggest tamen Carpz. in Assl. debit. pos. num. 385. judici cautelam, ut illud, quod debitori adhuc restat, ipsum inter, & creditorem dividat.

THES. V.

Replica Speciales.

Falsi.

§. 1. Quod nam porro cuivis in individuo regerendi exceptioni huic jus competat, brevissimis nunc suppleendum. Sangvinis autem rationem habenti Filiusfamilias primo se offert loco, cui plurimum nocet replica admitti Falsi, modo appareat, quod in contrahendo de sua conditione mentitus sit, patremque familias se falso dixerit, L. 4. §. 1. ff. quod cum eo, qui al. por. & L. 10. ff. de re jud. neque enim dignus est hoc beneficio, qui contra LL. peccat. L. 37. ff. de minor. conf. Struv. Ex. 20. th. 49. ibique Müller. lit. a. p. 1325.

§. 2. Ces-

§. 2. Cessat præterea hæc Compet. exceptio in liber- *Ingratitu-*
to ingratiudinis convicto, quia ingrato homine, terra nil *ditis.*
pejus alit, & ejusmodi nebulo, in pristinam detrudendus est
servitutem. *L. 6. §. 1. ff. de agnosc. lib. add. Manz. d. 3. q. 1. n. 32.*
ita, ut *ingratiudinis* hic replicæ locus maneat.

§. 3. Quamvis etiam favor donatarii in Jure maximus
sit, atque circa hoc Beneficium quosvis alios debitores eo
antecellat, quod omne æs alienum in ejus commodum de-
ducendum veniat, quemadmodum supra notatum, hac ta-
men sua Compet. exceptione frui haud potest: quoties *In factum.*
donatio ex causâ quadam onerosâ fuit impetrata, quia id,
quod ob causam datur, munificentia non est, sed quædam
potius permutatio seu remuneratio. *L. 21. ff. de donat. Manz.*
c. l. num. 41. add. Mynsing. ad §. 37. 7. de act. Et hæc exceptio
perinde eliditur, si donator a donatario delegatus alii pro-
miserit, ab eoque conveniatur. *L. 41. pr. ff. de re jud.* Ratio
est, quia per delegationem novum plane initur pactum, an-
tiqua vero donatio tollitur.

§. 4. Prodeunt nunc Conjuges, quos se contra rigi-
dam, tum dotis, tum etiam debiti ex alio quovis contractu,
durante adhuc connubiali vinculo, inito, exactorem hac
exceptione defendere posse, superius dictum, nunc quoque
adjiciendum esset, quibus præcipue casibus prædicta exce-
ptio elidatur; Cum vero *Schneid. ad §. Item si de dote. 37. 7. de*
act. p. m. 951. atque *Manz. c. l. n. 15. seq. & tota quæst. 7.* hos pla-
ne omnes ordine exhibeant, huc potius transmittere, quam
integras aliorum operas transcribere malui.

§. 5. De Sociis quoque notandum venit, quod hi se
Exceptioni Comp. indignos reddant, quoties sociorum quis
a confociis conventus neget, se focium esse: negans vero id,
quod est causâ beneficii, perdit illud *L. 10. §. 1. ff. de fidejuss. L. 22.*
§. 1. ff. de re jud. & L. 67. §. ult. ff. pro soc. ideoque interveniente *Doli spe-*
Doli replica, condemnatur, in solidum *Serap. a Seravins. de*
privileg. jur. pr. 56. n. 2. Idem quoque dicendum videtur, si
quis ex alia, quam societatis causâ convenitur. *arg. L. 41. §. 1.*
ff. de re jud. conf. Strauch. Diss. ad 7. 25. §. 12. p. m. 365.

§. 6. Sit =

§. 6. Superius quoque de iis, qui bonis suis cesserunt, mentio injecta, ut, si pingviorem postmodum sortem experti, in noviter acquisitis bonis, Exceptione Compet. leventur, ne scil. afflictio, per excusationem ad factum & peram, de novo addatur afflictio. Quoniam vero hinc inde locorum varia actum cessionis comitantur solemnia, hinc sæpe laudatus Manz. d.l. n. 99. notabile, & speciali forte nomine destitutum, replicæ fundamentum ex Menoch. & Tholosano. c. 8. n. 6. refert: ut acquisita post cessionem prorsus non sint obnoxia creditoribus, si debitor cessionem fecerit infamem, v. g., sit dicto venia, si nudato ano insidisset lapidi, bonis cedendo.

In factum.

Doli.

§. 7. Militibus quoque fortallitii inexpugnabilis instar Exceptio Competentiæ non est. Sæpius enim accidit, ne dicam, in consuetudinem abiisse videtur, ut ære alieno admodum pressi, militiæ nomen dent, atque corpore suo pro patria luendum existiment, quod creditoribus reddere nullo modo possunt. vid. Lauterbach. c. l. th. 46. Cum vero doli nemini suus patrocinari debeat, etiam hoc casu maliciis hominum minime indulgendum erit. Parem in modum res se habet eum militibus ignominia causa cohorte dimissis, quia hoc Beneficium Competentiæ bene de militia merentibus, præmii loco, tributum, & per ignominiam missi, milites esse desinunt. L. 26. d. restant. milit. Mava. l. c. num. 74.

*Replica ex
L.*

§. 8. Cujus beneficii s'vavitate Fidejussores minime demulceri, prætermisum, antea non est. Cum vero nulla adeo firma sit regula, quæ non patiarur exceptionem; nulla ferme exceptio, quæ non quandam sentiat replicam, noli mireris, quod & fidejussoribus h. c. aliquid contra exceptionem levaminis adsit: Quoties enim hi, ratione dotis servanda, pro marito fidejudent, toties eos ab omni damno LLatoria clementia immunes præstat L. 1. & 2. C. ne fidejuss. vel mandat. dot. dent. peculiaris hujus dispensationis ratio in c. L. 2. habetur. Eodem quoque modo a nexu penitus liberatur Fidejussor, si tanquam quasi defensor judicium suscepit, L. 63. §. 1. ff. pro soc. quam tamen Lis dispositionem plerique ultra casum societatis extendere nolunt, quod & mihi vero videtur similis.

§. 9. Habes hic B. C. ea, quibus tenues quantumvis mei ingenii vires non nihil periclitari constitueram. Cave ergo mireris, siquidem hisce pagellis varia occurrant, quæ, si non omnimodam correctionem, limam tamen forte expectent. Liberius non nihil in adscribendo vindicandoque Comp. Benef. versatus quidem sum: sed æquitas hæc suggestit, licet jure quandoque deficiat scripto. L. 2. §. 5. de aqu. & aqu. plu.

Sanctissimo de cetero, quod omnia moderatur, atque gubernat, Namini, immensas pro præstito mihi auxilio persolvo grates, cui sit L. H. atque G. S.

F I N I S.

ULB Halle
005 361 788

3

45

B. C. D.
 RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
 SERENISSIMO PRINCIPE REGIO AC DOMINO

DN. FRIDERICO AVGVSTO,
 ELECT. SAXON. HEREDE ETC. ETC. ETC.

DISSERTATIONEM
 DE 22
 BENEFICIO COMPE-
 TENTIÆ GENERATIM,
 SPECIATIMQVE NOBILI-
 BVVS CONCESSO,

SVB PRÆSIDIO 1704 29
 DN. IO. BALTHAS. WERNHERI, D.
 Pandectarum Prof. Publ. Curiāe Provinc., Scabinatus &
 Ordinis Jurid. Assessoris, ejusdemque
 p. t. DECANI,
 DIE D. XXII. MAJI. A. R. G. MDCC. IX.

PVBlice
 IN ICTORVM AVDITORIO
 DEFENDENDAM SVSCIPIET
 AVCTOR
IOHANNES ADAM BRESCIVS,
 LVCGA-LVSATVS.

VITEMBERGÆ, PRELO GERDESIANO.

12

